

รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

A Model of Learning Resources Management for Basic Education Schools of the
Secondary Educational Service Area in the Lower Northern Provinces Cluster 1

ณิรดา เวชญาลักษณ์
Nirada Wechayaluck

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์) 66 ถนนวังจันทน์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
Education Faculty Phibulsongkram Rajaphat University 66 Wangjan, Tambon Naimuang Muang District, Phitsanulok 65000
Corresponding Author, e-mail: nirada_17@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 3) ประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 รวมทั้งสิ้น 558 คน ผู้วิจัยกร่างและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน และประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยเลือกแบบเจาะจงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบุคลากร และงานงบประมาณ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการสร้างรูปแบบตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีการปรับปรุงให้เกิดกระบวนการ PDCA จัดลำดับการปฏิบัติอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน โดยมีการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมกับทุกฝ่าย จัดทำโครงการและกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินการติดตามผลการบริหารจัดการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this study were 1) to study conditions of learning resource management, 2) to create a model of learning resource management, and 3) to evaluate possibilities of applying the model of learning resource management in basic education schools. The samples used to study the conditions were the administrators and the teachers working at the basic education schools under the secondary educational service area in the lower northern province cluster one. The number of the participants was 558. The model was created by 9 specialists through focus group. In addition, the possibilities of applying the model was examined by 30 practitioners including, deputy directors, and heads of academic, general administration, personnel, and budget section. The results were found that, in general, the level of the conditions of learning resource management in basic education schools under the secondary educational service area in the lower northern province cluster one was high. After creating the model in accordance with the opinions of the specialists, there were improvements on many aspects; that is, having PDCA process, prioritizing each practical step clearly by setting all sectors involved in learning resource

management implementing projects and activities using learning resources setting a schedule to follow up, making use of resultant evaluation for improvement and getting it published to those concerned. In general, the results of evaluating the possibilities of applying the model of learning resource management to the basic education schools under the secondary educational service area in the lower northern province cluster one were found at a high level.

Keywords: Management, Learning resource, Basic education schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เกิดระบบและปัจจัยที่มีคุณภาพที่ดี เอื้อและเพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (Office of Education Reform Office, 2002) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดในมาตรา 49 ไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (Secretariat of the House of Representatives, 2007)

จากความมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้รัฐต้องมีการจัดกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ บุคลากร สื่อและสิ่งแวดลอม งบประมาณ ระบบการทำงาน โครงการพิเศษต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรบูรณาการโดยบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ Ritthong (2002) ได้กล่าวว่า ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูควรดำเนินการใน 4 ประเด็น คือ การบูรณาการ การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนและชุมชน และประเมินตามสภาพจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kerdap (2011) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งพบว่าวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนอกเหนือจากการสนับสนุนงบประมาณ คือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การบูรณาการกิจกรรมโดยการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ Tungkunan (2013) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของตน โดยในปัจจุบันสถานศึกษายังพบปัญหาด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ดังเช่น งานวิจัยของ Phetkamthong (2013) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยพบว่าปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญที่ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับ Pholphon (2016) ที่ได้ศึกษาปัจจัยพุทธะดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน โดยได้กล่าวถึงประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและน่าสนใจ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบัน

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในด้านจำนวนผู้เรียน สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่จะมีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก แต่การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ด้านภาษาต่างๆ เป็นต้น

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดมัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 คน ขึ้นไป ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หลายประเภท เพื่อจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารปฏิบัติตามกระบวนการจัดการมีคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าว ผู้วิจัยใช้กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการ 3) การตรวจสอบประเมินผล 4) การปรับปรุงแก้ไข ข้อมูลด้านการบริหารจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละบริบทของพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วยจังหวัด พิจิตร โลก เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดมัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วยจังหวัด พิจิตร โลก เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ และปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 คน ขึ้นไป จำนวน 5,157 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการกำหนดเป็นร้อยละของประชากร เนื่องจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นหลักพัน ควรใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10% (Aekkul, 2007) ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้อย่างน้อยเท่ากับ 515 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น จำนวน 558 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามกระบวนการ PDCA ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน จำนวน 6 ข้อ 2) ขั้นการดำเนินการ จำนวน 8 ข้อ 3) ขั้นการตรวจสอบประเมินผล จำนวน 8 ข้อ 4) ขั้นการปรับปรุงแก้ไข จำนวน 7 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.2.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 5 คน

2.3 จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.6 – 1.00 ไว้ และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลการเลือกตั้งนี้ 1) ชั้นการวางแผน จำนวน 6 ข้อ 2) ชั้นการดำเนินการ จำนวน 8 ข้อ 3) ชั้นการตรวจสอบประเมินผล จำนวน 6 ข้อ 4) ชั้นการปรับปรุงแก้ไข จำนวน 6 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ที่สถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสอบถามผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหน้าที่ขอความร่วมมือในการวิจัยจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย โรงเรียนตากพิทยาศาสตร์ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนสุโขทัยพิทยาคม โรงเรียนอุตรดิตถ์ โรงเรียนเพชรพิทยาคม

3.2 ส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย โรงเรียนตากพิทยาศาสตร์ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนสุโขทัยพิทยาคม โรงเรียนอุตรดิตถ์ โรงเรียนเพชรพิทยาคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้วิเคราะห์ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1 แสดงว่า เรื่องนั้นมีการดำเนินการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ที่จะเป็นข้อมูลให้ผู้วิจัยนำไปยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ตามกระบวนการ PDCA ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

2.1.1 นำผลการวิจัย การศึกษาสภาพการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบฯ โดยข้อมูลจากการสอบถามผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1 มาเป็นองค์ประกอบย่อยของกระบวนการบริหาร ตามกระบวนการ PDCA ประกอบด้วย 1) ชั้นการวางแผน 2) ชั้นการดำเนินการ 3) ชั้นการตรวจสอบประเมินผล 4) ชั้นการปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 นำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ วิพากษ์ วิจัยให้ข้อเสนอแนะร่างรูปแบบฯ และผู้วิจัยปรับปรุงรูปแบบฯ ตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 การตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ (ร่าง)รูปแบบการบริหารจัดการแห่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย อาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน

3 คน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 2) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

3) เป็นผู้ที่เคยดำรงตำแหน่ง หรือ ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

- 1) (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม
- 3) แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 4) เครื่องมืออำนวยความสะดวก เทปบันทึกการสนทนา กล้องถ่ายรูปรูป

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นส่งหนังสือขอความร่วมมือ โดยแนบโครงร่างงานวิจัยฉบับย่อและประเด็นการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสนทนากลุ่มทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยได้แจ้งยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางโทรศัพท์อีกครั้งหนึ่ง

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ ของร่างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง 1

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยเลือกแบบเจาะจงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบุคลากร และงานงบประมาณ จำนวน 5 โรงเรียนละ 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งข้อคำถามมาจากรูปแบบฯ ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (Srisa-ard, 2011)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พร้อมกับแบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง 1 เพื่อขอเก็บข้อมูล

3.3.2 ส่งหนังสือนำคณะกรรมการศาสตร์ ไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ เป้าหมายในการเก็บ จำนวน 30 ฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผล

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ขั้นการวางแผน พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมาคือ การกำหนดผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2) ขั้นการดำเนินการ พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รองลงมา คือ การจัดทำโครงการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดหาวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นประจำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

3) ขั้นตรวจสอบประเมินผล พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมาคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4) ขั้นการปรับปรุงแก้ไข พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเผยแพร่ผลการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ รองลงมา คือ การจัดทำบทความความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของนักเรียน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำร่างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ และปรับปรุงได้รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผนมี 6 ข้อ 2) ขั้นการดำเนินการมี 8 ข้อ ขั้นการตรวจสอบมี 5 ข้อ และขั้นการปรับปรุงแก้ไขมี 6 ข้อ โดยการบริหารจัดการตามวงจร PDCA ดังแผนภาพต่อไปนี้

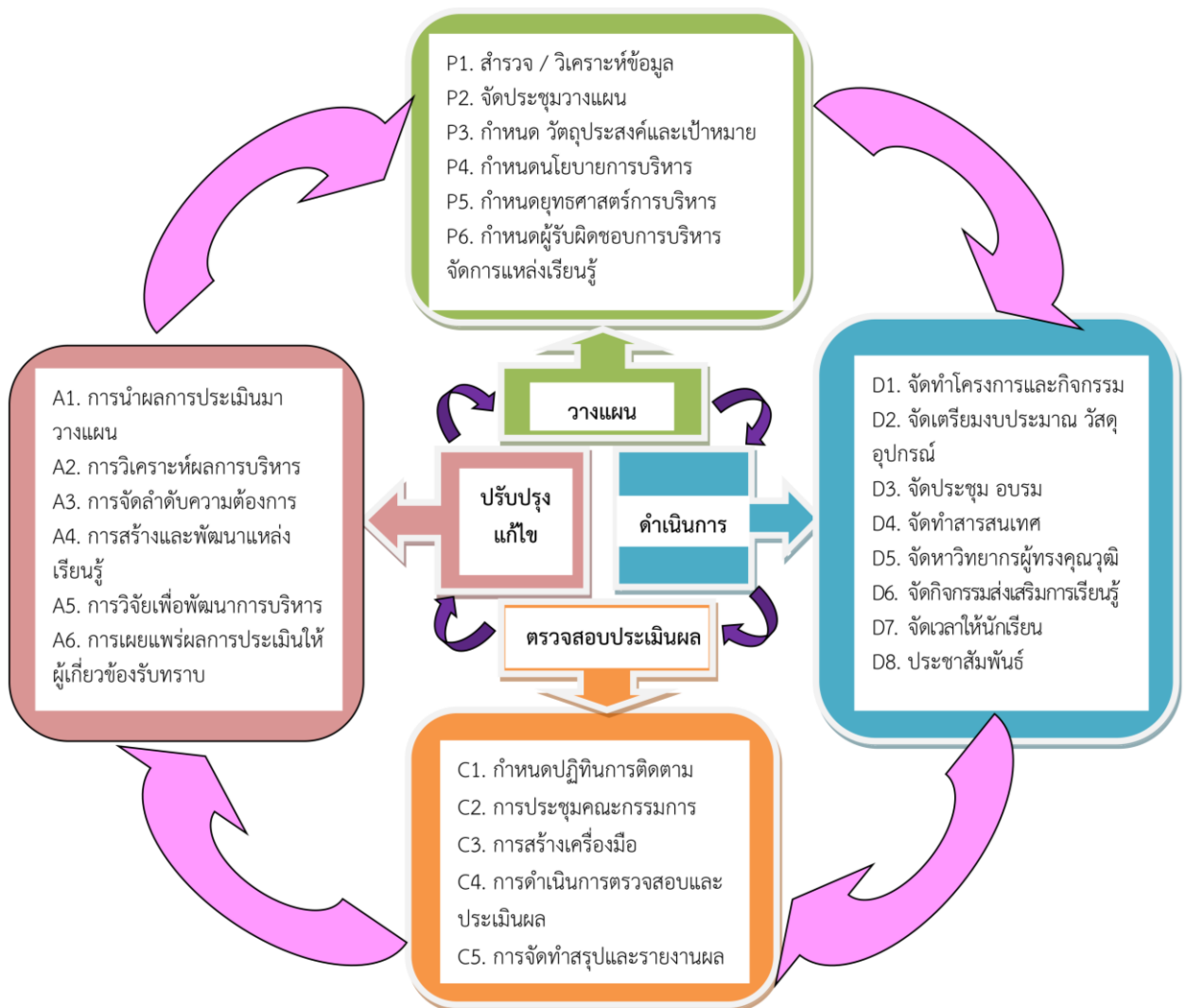
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ไปใช้

3.1 ขั้นการวางแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ การกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตามเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมา คือ การสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด คือ การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และการกำหนดผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ

3.2 ขั้นการดำเนินการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด จัดทำโครงการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและจัดเตรียมงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสถานที่ที่ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

3.3 ขั้นการตรวจสอบประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการจัดทำสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด คือ การกำหนดปฏิทินการติดตามผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

3.4 ขั้นการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน และการเผยแพร่ผลการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด คือการจัดลำดับความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของนักเรียน

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดมัธยมศึกษากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าขั้นการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการประชุมเพื่อวางแผนร่วมกับบุคลากรทุกฝ่าย ใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนากระบวนการคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยจากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satra & Jasuwan (2014) ที่ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงคือ ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการนำผลการประเมินไปใช้ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rueangdee (2015) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองนครราชสีมา เขต 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ประเด็นที่สำคัญจากการศึกษาศาภาพ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือขั้นการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X} = 3.84$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากต้องนำข้อมูลจากขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผลมาพิจารณาประกอบเพื่อการหาแนวทางแก้ไข ในกรณีนี้พบว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงอยู่หลายด้านอาจจะต้องทำการวิจัยเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาด้วย ซึ่งการดำเนินการวิจัยเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลามากทำให้ขาดความต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้ขั้นตอนนี้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับ Kaekoet & Gesthong (2014) ที่ได้ศึกษาแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พบว่าขั้นการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและพบแนวทางว่าในการปรับปรุงแก้ไขควรนำข้อมูลจากการตรวจสอบประเมินผลมาประกอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ คำนึงถึงการจัดการเรียนการสอน มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่จะสนองตอบความต้องการของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงควรมีกระบวนการ PDCA จัดลำดับการปฏิบัติอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน โดยมีการวางแผนการจัดแหล่งเรียนรู้ร่วมกับทุกฝ่าย จัดทำโครงการและกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินการติดตามผลการบริหารจัดการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ สอดคล้องกับนโยบายด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2016) ที่กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยสะดวกโดยอาศัยองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ในการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเองได้

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

จากผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่สร้างขึ้นมานั้นได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ มาอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการบริหาร และได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบฯ จึงทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติ มีขั้นตอนกระบวนการบริหารที่ชัดเจน เหมาะสมกับบริบทของการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามในขั้นการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง รวมถึงการนำเสนอโครงการ

รองรับเพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง ผู้รับผิดชอบต้องศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาภายในสถานศึกษาเพื่อหาช่องทางในการกำหนดโครงการและออกแบบกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน รวมทั้งการกำหนดจุดเน้นที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hongkham (2011) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศรีชะเออโคก โดยพบว่า การบริหารจัดการร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อบูรณาการให้เข้ากับวิถีชีวิตจริงของนักเรียน มีความรับผิดชอบที่ไม่สามารถแยกส่วนได้ เป็นการศึกษาที่เป็นไปเพื่อสังคมหรือชุมชนอย่างแท้จริง

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งจากผลการวิจัย ที่มีค่าเฉลี่ยรายข้อน้อยที่สุดคือการจัดลำดับความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษาจำนวนมากจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ เช่น ห้องสมุด อาจจะมีหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และงบประมาณมีอย่างจำกัด การจัดลำดับความต้องการจึงค่อนข้างเป็นไปได้น้อย อาจจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาโดยการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้จากการสืบเสาะหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuaysaeng (2010) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่าสภาพปัจจุบันขาดการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ครูมุ่งสอนเฉพาะในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ห้องสมุดของโรงเรียนไม่เป็นเอกเทศ ชั้นวางหนังสือไม่เพียงพอ ไม่มีคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต สภาพแวดล้อม สวนสมุนไพร สวนหย่อม เรือนเพาะชำ สวนเกษตรหรือแปลงปลูกผัก ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากงบประมาณจำกัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน บุคลากรไม่เพียงพอ ห้องเรียนไม่เพียงพอ

สรุป

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ตามกระบวนการ PDCA โดยการวางแผนการจัดแหล่งเรียนรู้ร่วมกับทุกฝ่าย จัดทำโครงการและกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินการติดตามผลการบริหารจัดการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ไปใช้ พบว่าขั้นการวางแผน ขั้นการดำเนินการ ขั้นการตรวจสอบประเมินผล ขั้นการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ สภาพปัญหาของแต่ละสถานศึกษาที่ต่างกัน และความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะสามารถร่วมกันดำเนินการตามแนวทางการบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. การนำรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ หากมีการกำหนดเป็นนโยบาย หรือกฎ ระเบียบ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Aekkul, T. (2007). *Research methodology in behavioral sciences and social sciences*. (5th ed.). Bangkok: Wittaya Offset Printing. (in Thai).
- Chuaysaeng, B. (2010). *The Development of Participatory Learning Resources in Ban Nong –Or Noi School, Nong-wua-saw District, Udon Thani Province*. Master's Thesis. Udon Thani Rajabhat University. (in Thai).
- Hongkham, S. (2011). *The learning resource management model of Summasikkha Srisa Asoke school Kantaraluk Srisaket province*. Master's Thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai).

- Kaeokoet, K. & Gesthong, T. (2014). *Guidelines for Learning Resources Utilization of Secondary Schools in Kamphaengphet Province under the Office of Secondary Educational Service Area 41*. Master's Thesis. Nakhonsawan Rajabhat University. (in Thai).
- Kerdsap, Y. (2011). *Factors Affecting High Learning Achievement on Science under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1*. Master's Thesis. Phra Nakhon Si Ayuttahaya: Phra Nakhon Si Ayuttahaya University. (in Thai)
- Ministry of Education. (2016). *The Policies of Education Minister*. Bangkok: Office of Policies and Strategies under Office of the Permanent Secretary Ministry of Education. Ministry of Education. (in Thai).
- Office of Education Reform Office. (2002). *The Indicator Development to Evaluating the Quality of Education Service Area Administration*. Bangkok: Than Aksorn. (in Thai).
- Phetkamthong, S. (2013). *Strategic Development for Learning Resource Management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1 and 2*. Doctor of Philosophy's Thesis. Kamphaengphet Rajabhat University. (in Thai).
- Pholphong, L. (2016). The Multi-Level Factors Affecting the Effectiveness of Schools under the Office of the Basic Education Commission Using English as the Medium of Instruction. *Journal of Yala Rajabhat University*, 11(1), 114-114. (in Thai).
- Ritthong, T. (2002). *Thirty Models of Activity Arrangement Holding Learners as a Center*. (3rded.). Bangkok: Fueangfa Printing Limited Company Press. (in Thai).
- Rueangdee, P. (2015). *A Study of the Ways of Learning Resource Management at the Schools under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 5*. Master's Thesis. Nakhonratchasima Rajabhat University. (in Thai).
- Satra, P. & Jasuwan, S. (2014). Management Learning Resources in Schools Under The Bangkok Metropolitan Minburi. *Research and Development Journal Suan Sunantha Rajabhat University*, 6, 4-15. (in Thai).
- Srisa-ard, B. (2011). *Preliminary Research*. (9th ed.). Bangkok: Suviriyasarn. (in Thai).
- Secretariat of the House of Representatives. (2007). *Constitution of The Kingdom of Thailand B.E. 2007*. Bangkok: The Secretariat of The House of Representatives. (in Thai).
- Tungkunan, P. (2013). *Classroom and Learning Resource Management*. Bangkok: Meen Service Supplies. (in Thai).